

MOORD OP DE MOESTUIN

Eerder verschenen van Nicolien Mizee:

Voor God en de Sociale Dienst (2000)

Toen kwam moeder met een mes (2003)

En knielde voor hem neer (2006)

Schrijfles (2009)

De halfbroer (2015)

De wereld van Wollebrandt (2016)

De kennismaking (2017)

De porseleinkast (2018)

Nicolien Mizee

Moord op de moestuin

Nijgh & Van Ditmar
Amsterdam

Dit boek kwam tot stand met steun van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Dit boek is een roman en de inhoud staat derhalve los van de werkelijkheid. Eventuele gelijkenis met bestaande personen en/of gebeurtenissen berust op louter toeval.

Eerste druk 2019
Tweede druk (e-book) 2019
Achtste druk 2019

www.nijghenvanditmar.nl

Copyright © Nicolien Mizee 2019
Omslag Marinka Reuten
Omslagillustratie Marly Hendricks
Illustratie binnenkant omslag Nynke Kuipers
Foto auteur Roger Cremers
Typografie Zeno Carpentier Alting
NUR 301 / ISBN 978 90 388 0201 5

Voor Barbara, Cilia en Xandra

‘Voorbij mijn moeite, nood en pijn
Moet er een tuin van sterren zijn.’

Ida Gerhardt, *Georgica*

De hele geschiedenis begon toen mijn zuster en zwager een pan soep kwamen brengen.

Twee maanden daarvoor was ik getrouwd. Dat had mijn familie en vrienden zeer verbaasd, want ik was al halverwege de veertig en ik was nooit eerder getrouwd geweest. Thijs was veertien jaar ouder dan ik en hoewel hij er gezond uitzag, kreeg hij drie dagen na de bruiloft een hartaanval en moest hij een operatie ondergaan waarbij ze zijn borst openzaagden en een ader uit zijn been haalden om deltawerken rond het hart aan te leggen, waarna ze de hele boel weer dichtnaaiden.

De wonden heelden slecht en hij moest lang in het ziekenhuis blijven. Al die tijd zat ik alleen in het grote huis. Hoewel ik er al een jaar woonde, bleek ik niet te weten hoe ik een nieuwe stop moest indraaien en waar de reservesleutels lagen. Ik had het vreselijk koud, wat ik weet aan mijn zorgen. Later bleek dat de

verwarming al die tijd had uitgestaan.

Na zes weken mocht Thijs naar huis. Daar zat hij hele dagen roerloos in een stoel. Zijn kleren slobberden om hem heen, ook zijn gezicht leek hem te wijd geworden en hing in wallen en plooiën naar beneden. Tussen de stoppels had hij een vuile wond in zijn mondhoek, waar een te strak zuurstofslangetje gezeten had. Als ik hem wat vroeg, keek hij me alleen maar aan, zonder te antwoorden. Ik kon niet weg, maar bezoek wilde hij ook niet. Zo nu en dan belde ik mijn zuster, fluisterend vanuit de keuken.

Alsof de duvel ermee speelde, waren de burens aan het verbouwen geslagen op de dag dat Thijs thuiskwam. De nieuwe buurman van nummer 18 had het aangelegd met de buurvrouw van nummer 20 en ze hadden besloten een doorgang tussen hun huizen te laten maken, als mollen in de lente. Ook voor- en achtergevel werden uitgebroken, evenals enkele tussenvertrekken. Vijf Tsjechen waren van 's ochtends vroeg tot zes uur 's avonds met helse machines bezig muren en vloeren te verpulveren, waarna ze de brokken van tweehoog uit het raam kieperden, in een grote laadbak die voor het huis stond. Soms was het even stil, dan stonden ze in de tuin te roken.

Elke avond kwamen mijn zuster en zwager voorrijden met een pannetje eten. Omdat Thijs geen bezoek wilde, liet mijn zwager de motor draaien en bleef hij achter het stuur zitten terwijl mijn zuster me haastig de pan aanreikte. Dan reden ze weer weg.

Die vrijdagavond ging het echter anders. Ook mijn zwager stapte uit en sloeg het portier achter zich dicht. Cora duwde me met haar elleboog opzij en wrong zich langs me heen naar de keuken. Het lawaai aan de andere kant van de muur was oorverdovend: ik zag dat ze de pan met een klap op het fornuis zette, maar hoorde het niet.

Mijn zwager liep intussen de trap op, naar de huiskamer op eenhoog. Ik holde achter hem aan, gevolgd door mijn zuster.

Boven zat Thijs in zijn stoel. Hij opende zijn mond, maar als hij al iets zei, was het niet te verstaan.

Cora liet zich op de bank zakken en maakte een gebaar van boze machteloosheid. Ab leek niet onder de indruk. Hij posteerde zich in het midden van de kamer en haalde, als een goochelaar, vier glaasjes tevoorschijn uit diverse zakken van zijn broek en jasje.

Toen trok hij een fles wijn uit de linkerszak en een kurkentrekker uit zijn rechter. We keken stom toe terwijl bij de burens de machines jankten en onze muren trilden. Ab schroefde de kurkentrekker in de kurk en trok.

En toen, exact op het moment dat de kurk uit de fles schoot, viel er een weldadige stilte. Ab keek verbaasd in de flessenhals.

‘Doe het nog eens,’ zei ik.

‘Gaat dit de hele dag zo?’ vroeg Ab. ‘Dag, Thijs. Hoe is het?’

‘Dit is absurd,’ zei Cora. ‘Jullie moeten hier weg. Zo wordt Thijs nooit beter. Jullie moeten hier echt weg. Naar buiten.’

‘Ja, dat zou leuk zijn,’ zei ik.

Ab schonk de glazen vol. ‘Een wijntje van de zuidelijke helling.’

Ik hoopte dat hij de fles zou achterlaten.

‘We huren iets in het groen,’ zei Cora. ‘Ab, zoek op: zomerhuisje, lommerrijk, rieten dak, stilte. Vier personen.’

Ab trok zijn mobiel uit zijn binnenzak.

‘Boswachterswoning,’ zei Cora. ‘Dat is altijd goed, een boswachterswoning. Anders kom je in een bungalowpark uit.’

Ik knikte maar wat. Cora had altijd veel plannen.

Aan de andere kant van de muur klonk geschuifel. De Tsjechen waren klaar voor deze dag.

Mijn zuster was naast Ab gaan zitten en had haar bril opgezet. ‘Nee, dat is niks... Nee, dat ook niet. Dát is leuk! Is het nog vrij?’

‘Hè, laat me nou even,’ zei Ab gehinderd.

Thijs raakte zijn glas niet aan. Misschien ging hij wel dood. Dan zat ik alleen in dit grote huis. Hoe zou ik me Thijs herinneren? De dood werkt niet in ieders voordeel. Ik kon katholiek worden. Of een hond nemen. Of allebei. Gezellig met de hond naar de kerk, kroonluchters poetsen met andere weduwen.

‘Dit is het!’ riep Cora. ‘Nu direct bellen, voor het weg is.’

Ab tikte het nummer aan en gaf de mobiel aan Cora, die de luidspreker aanzette.

‘Doe niet zo raar,’ protesteerde ik fluisterend. ‘Daar hebben we toch helemaal geen geld voor!’

Cora stak haar hand op. ‘Met Cora Hendricks-Loman.’ Ze zette een voorname stem op. ‘Wij hebben be-

langstelling voor uw zomerhuisje. Is het nog vrij?’

Haastig zette ik mijn glas neer, fluisterde ‘nee nee nee’ en zwaaide met mijn handen.

Cora hield de mobiel voor haar borst, siste: ‘Wij betalen... Pardon? Wat zei u? Wij willen uw huisje voor de hele zomer huren. Het is een zaak van leven en dood.’

Er viel een stilte, even diep als toen Ab de kurk uit de fles had getrokken.

‘Hallo?’ zei Cora.

‘Cora?’ klonk het ongelovig aan de andere kant. ‘Cora Loman?’

‘Ja,’ zei Cora verbaasd.

Er klonk een lach die we in geen dertig jaar hadden gehoord.

Fiep.

Een opgewonden gesprek met vele kreten volgde. Fiep Lanssen, hoe was het in godsnaam mogelijk. Wanneer hadden we die voor het laatst gezien? Ik rekende het vlug uit. Anne, Fieps zus, en Cora gingen naar de brugklas, Fiep en ik waren een jaar jonger. Wat was het in een lach, een stem, dat je elkaar na decennia, in een land met zeventien miljoen inwoners, direct herkende?

Triomfantelijk legde Cora de telefoon weg. ‘Zo! Schenk mij nog maar eens in! Hoe heb ik dat geregeld?’

Ik keek naar Thijs. Alle dokters hadden me verzekerd dat hij weer helemaal de oude zou worden, béter zelfs, en ik had geknikt met de dood in het hart. Omdat ik met een sleep naar het stadhuis was gegaan, zou

ik de rest van mijn leven met een starende, ongescho-
ren man in dit huis zitten terwijl de muren trilden.

‘Judith, dit is geen toeval,’ zei Cora. ‘Hier wordt
Thijs beter. Ik voel het.’

‘En wie is deze mevrouw?’ vroeg Ab.

‘Fiep en haar zus Anne waren de beste vriendin-
nen van Juut en mij. We hadden een club, de Fico-
jutan-club. We hebben vijfhonderd zestien gulden
verdiend met auto’s wassen en bollen pellen voor de
zielige dieren. En nu gaan we twee maanden naar ze
toe!’

‘Maar hoe moet dat dan met de tuin?’ vroeg ik.

‘Dat postzegeltuintje van jou!’ riep Cora vol min-
achting.

Ik stond op en pakte voorzichtig Thijs’ hand. ‘Wat
vind jij ervan?’ vroeg ik.

‘Mag ik je eraan herinneren dat ik maar drie we-
ken vakantie heb?’ hoorde ik Ab achter me zeggen.

‘Je rijdt gewoon heen en weer,’ zei Cora.

‘Goed,’ fluisterde Thijs.

De dag nadat Cora het zomerhuis had gehoord belde
de buurman aan. Hij was chirurg en ging zo nu en
dan naar Schotland om herten dood te schieten. Hij
had grote, bruine ogen en een warme, zachte stem. ‘Ik
kom je even zeggen dat we de uitbouw iets willen ver-
lengen,’ zei hij.

‘Wordt die nóg groter? Je houdt geen tuin meer

over. Wijnand, jongen, waar is dat nou voor nodig?’

Hoewel hij ouder en rijker was dan ik, beschouwde ik hem als een beginneling omdat hij later in de straat was komen wonen dan ik.

‘Licht,’ zei hij zachtjes. ‘Ruimte?’

‘En tot hoever komt die uitbouw dan? Zullen we even gaan kijken?’

Samen liepen we naar de achtertuin, die bedekt was met puin en gruis. Wijnand stapte op de glad afgezaagde stomp van de linde waarin vier maanden eerder nog een specht had gewoond.

‘De zijmuur komt dus tot daar. Wettelijk gezien mag het natuurlijk.’ Wijnand keek me van opzij aan met zijn mooie ogen.

‘Waarom voeren we dit gesprek dan?’

Hij zweeg en ik overzag de kaalslag. Eigenlijk zou iedereen die meer dan een ton per jaar verdiende, één dag per week verplicht tewerkgesteld moeten worden in de natuur.

‘Die boom daar...’ Hij liet zijn stem wegsterven.

‘Bedoel je de taxus?’ vroeg ik ongelovig.

De taxus was lang geleden geplant door de vorige bewoner, precies op de grens van de tuinen. De schutting, inmiddels ook door Wijnand omgehaald, was speciaal om de stam heen gebouwd. Klimop kronkelde zich als een harige slang om de boom, tot bovenaan toe.

‘Hij is erg hoog,’ zei Wijnand zacht.

Zou hij bezeten zijn? Misschien kwam hij ooit met zijn initialen in de krant als de chirurg die geheel onnodig ledematen afzette, omdat hij daar plezier in had.

‘En er vallen bladeren van de boom in onze tuin.’

‘Nee, Wijnand,’ zei ik geduldig. ‘Er komen geen bladeren vanaf, want het is een naaldboom. Een taxus. Maar er groeit een klimop in, zie je dat? Helemaal tot de top. En daarom zit die boom altijd vol mussen. Soms valt er een blaadje van de klimop en dat laten wij dan liggen. In dat perk woont een egel. Ik ben donateur van het egelfonds.’

Wijnand keek naar de groene pruik hoog in de boom.

‘Veel mensen denken dat klimop schadelijk is voor de boom, maar dat is niet zo. Het is juist heel goed, het beschermt de boom. Gelukkig maar. Wij zouden onze boom niet graag willen missen?’

Zo. Die zou zijn bij vooreerst niet durven pakken.

Op 1 juli kwamen Ab en Cora voorrijden in hun donkerrode Lancia. De zon scheen, de lucht was blauw met kleine wolkjes. Het handige schuifdoosje met pillen dat ik van de apotheek gekregen had als dank voor de tassen medicijnen die ik er had gekocht, zette ik op de hoedenplank. Dat was eigenlijk het enige belangrijke. Ik had wat zomerkleren ingepakt, Thijs' vogelgidsen en drie sudokubboekjes, want ik was bang dat ik in zo'n klein, achterlijk dorpje alleen maar sudoku's voor beginners zou kunnen krijgen. Ik zette mijn tas in de kofferbak naast een grote doos etenswa-

ren van Cora. Ze had zelfs haar eigen koffiepot meegenomen.

Terwijl Ab Thijs voorzichtig in de bijrijdersstoel hielp, kwam Wijnand aanlopen. Haastig sloeg ik de achterklep dicht, die direct weer opensprong en zicht bood op koffers en kratten met flessen en voedsel.

‘We gaan er even tussenuit,’ zei ik, de klep naar beneden trekkend.

‘Fijne dagen gewent?’ Wijnand had weer de verre blik in zijn ogen die me aan bijl en zaag deed denken.

En toen reden we de straat uit.

Cora had een thermoskan met koffie meegenomen, en vier hardplastic bekers met kabouters erop. Ze wist veel van kabouters en had er een heel bibliotheekje over. Kortgeleden was ze met Ab naar Duitsland afgereisd om te bieden op een groot carousselpaneel uit het begin van de negentiende eeuw, waarop je een kabouter in gesprek zag met een slak van gelijke grootte, terwijl een andere kabouter op de trekzak speelde voor een toeluiserende haas. Ab had keilbouten in de muur moeten slaan om het op te hangen. Toen ik vroeg wat het had gekost, kon Ab alleen maar kermen en Cora zei: ‘Het is het waard. Hierop zie je de kabouter in zijn ware vorm: natuurgeesten die met de dieren kunnen spreken, net als elfen.’

‘Heb jij nu vakantie?’ vroeg ik aan Ab.

‘In principe wel, de komende drie weken, maar ik moet mijn onderzoeksverslag voor Nemesis nog afmaken.’

‘Nemesis?’

‘*Normative Electronic Measures for Extraneous Security In Surgents*. En ik moet ook beginnen aan mijn

presentatie voor Genève. *Fuel Saving and Fuel Related Subjects Within the Operational Environment of an Airline?*

‘De vorige keer is Ab uitgeroepen tot best geklede man van het congres,’ zei Cora.

‘Had je dat ene pak weer aan, dat je toen ook droeg naar het Amstelhotel?’

Een paar jaar geleden was een boek van mij genomineerd voor een grote prijs en toen had Ab me vergezeld naar het diner. Ik had mijn jurk afgestemd op zijn pochet en samen zagen we er prachtig uit.

‘Met die turquoise streepjes,’ knikte Ab. ‘Het zit goed en je voelt je beter dan al die andere zakken in pakken.’

Mijn zwager was nogal geneigd tot neerslachtigheid, maar veerde op bij tegenslag. Hij werkte bij een instituut voor luchtverkeersveiligheid. Omdat vliegtuigen in Nederland zelden neerstorten, ging hij meestal met hangende schouders naar zijn werk. Bij een bijna-botsing werden zijn ogen al helderder en toen er een terroristische aanslag op Schiphol dreigde, zong en floot hij dat het een lieve lust was en bracht hij Cora ontbijt op bed.

Aan mij liet hij zich meestal weinig gelegen liggen, maar toen ik door een val in het duister mijn enkel brak, kwam hij midden in de nacht op zijn motor naar het ziekenhuis.

‘In een witleren motorpak kwam hij krakend de gangen door,’ vertelde ik jarenlang, totdat bleek dat hij nooit zo’n pak had bezeten.

‘Pak jij de bekers, Juut, dan schenk ik koffie. In de groene kabouterbeker zit een zakje met suiker,’ zei Cora.

‘En jij hebt echt de komende acht weken vrij?’ vroeg ik haar.

‘Goddank. Al ben ik natuurlijk wel bezig met mijn Sinterklaasopera. Ik heb mijn keyboard en mijn rijmwoordenboek bij me.’

Een jaar eerder had Cora voor haar merendeels jeugdige zangleerlingen een operabewerking gemaakt van het sprookje van Vrouw Holle. Die was een onverwacht succes geweest en nu was ze door een Tilburgse muziekschool gevraagd voor een opera over Sneeuwwitje, met als belangrijkste reden dat de allerkleinsten een dertigkoppig dwergenkoor konden vormen. Dat had Cora resoluut geweigerd, want aan het getal zeven viel voor haar niet te tornen. De zeven dwergen stonden voor de zeven oerkrachten en daarvan konden er niet ineens dertig worden gemaakt. Na lang heen en weer gepraat over het verschil tussen dwergen en kabouters, was besloten dat Cora een opera zou maken over een kabouterfolk dat de hulp ging inroepen van Sinterklaas, die met zijn witte baard en rode mijter volgens haar wel iets van een reuzenkabouter had.

‘Ik heb een heel interessant boek bij me, dat moet jij ook lezen, Judith, waaruit blijkt dat kabouters rond het jaar 800 echt bestaan hebben. Nee, nou niet lachen, dat boek is geschreven door drie hoogleraren in de bètawetenschappen. Die hebben ontdekt dat er alleen kabouter verhalen voorkomen op de plekken waar grafurnen zijn gevonden. De kabouters werkten in mijnen. Op primitieve afbeeldingen zie je dat die mijnwerkers heel klein waren en inderdaad precies zo gekleed gingen als onze tuinkabouters, met puntmut-

sen op het hoofd. Toen kwam Karel de Grote. De wetten die hij instelde, de Karolingische wetten, waren heel ongunstig voor het kleine volkje. Ze mochten geen katten meer eten en geen lijken meer verbranden. De kabouters zijn toen gevlucht. Niemand weet waarheen?

We reden over een eindeloos lange provinciale weg met platanen aan weerszijden. In de verte, waar de kruinen elkaar raakten, was een poort van groen.

‘Wanneer krijg ik nou eindelijk over de vloek te horen?’ vroeg Ab. ‘Cora heeft het voortdurend over de vloek van de Lanssens en dat jij dat allemaal haarfijn kunt uitleggen?’

Ik knikte. ‘Ik heb het een paar dagen geleden nog eens heel precies nagezocht. Het blijkt dat de man met wie het allemaal begon echt een grootheid was in de kringen van de Nederlandse bouwkunst. Thijs vertelde...’

‘Wacht even,’ onderbrak Ab me. ‘Wie was de man met wie het allemaal begon? Feiten? Jaartallen?’

Ik begon opnieuw. ‘Het jaartal weet ik niet precies, maar het moet rond 1900 begonnen zijn, met Chris Lanssen. Thijs kende die naam ook. Er is een Chris Lanssenstraat. Op het naambordje staat ‘Chris Lanssen, architect.’ Dat zou hij jammer hebben gevonden, want hij beschouwde zichzelf als kunstenaar. Hij wilde schilder worden, maar van zijn vader moest hij architectuur studeren.’

‘Heel verstandig van die vader,’ zei Ab. ‘Het is overigens bouwkunde, niet architectuur.’

‘In 1904 werd hij gevraagd voor een muurschildering in een kerkje in Ede...’